

առած է ի հնագոյն հայ աղբերէ՝ որ արժանի է հետազոտութեան:

ՄԼԸ. 1784. Չկան - թռչնի. Չկան - թռչնի:

= Ուղիղ ձեւն է Չկան - թռչնի, ըստ գրելոյ վանական վարդապետի յիւր Հարցման. «Հ. Ծո- վային նապաստակ: Պ. Մարդասպան է, եւ կա- կուղ մազ ունի որպէս բամբակ մանելոյ, պիտանի որպէս Չկան - թռչնի, նոյնպէս Չկան - թռչնի եւ յԲ. Լուծմունս, երես 523 (22 Ս. Ղազարու): Այլ է Առնի, զոր տես ի համարն ճղը:

ՄԼԹ. Ղար, ղ-ճէ. յերես 681, Թ. 1910:

= Թուրքերէն Գարա - ճէ. է հայերէն Գարխոտ (ըստ Պողաճի բառն Գ-ճէ): Տես Գարխոտ ի Թ. 3169 Հայբնասի:

ՄԼՍ. Ղարմա-ի? 1218. «Ծոր, որ է Պարպարիսն, որ է Ամիրպարիսն... Թուրքն Ղարմա-ի? եւ խալիսն որ-ւիլ-ի ասէ»:

= Գարմա-ի է բնիկ գրութիւնն: «Հէրմա-ի, Ծոր, Թուրքերէն Գարմա-ի, եւ խալիսն որ-ւիլ-ի. եւ արպ. Էփրա-ի» եւ այլն (Գեորգ): Ի նմին տեղով գլ. անուն Ծոր պտղոյ կը գրուի Berberis. աւելի էր Épine vinette.

ՄԼԱ. 1764. Ղուպսնի + լեռն-ի:

= Կարգա Զուպնի, պրս. «Զի-պնի + լե-ռն-ի» [= Լեզու ճնճղի]. է սա գեղ ինչ ի գե-ղորէից անտի, որ բուսանի ի խոշոր ծառս, եւ լինի որպէս զլեզու ճընճղեան, արպ. Լիսնի - Լա-մա-ի, Թուրք. Սերի - Դիլի (Գեորգ):

ՄԼԲ. 1833. «Ճ-ի? որ է, Զ-ի, որ է Եւրոպէի Կիսմի? որ Թուրքն Պուռճ ասէ... փ. Loranthe... հետաքննելի է ծագումն Ճ-ի անունն»:

«Զստուգարանութիւն Ճ-ի» (Թերեւս Ճ-ի) բառի չգիտեմ, այլ յայտ է որ Ամիր-տողվաթ զԳաղղիացոց Gui բոյսն կը նկարագրէ, ինչպէս վաղ գրած եմ յիմ Բառագիրս «Gui, Ճագում»: Կայ եւ ի գիրս Աստուանոյ, 2Ա, 66. «Եւ Թէ յոջլէ վախես՝ զտիպին զոր է Կաշնոյն Ճագումն [գլ. Gui de Chêne] չինես, ներքեւ ազինն ընդ ուն փաթաթ անցն, որ ոջլին ի վեր չգայ. Հ. Ալիշան սխալ մեկնած է ի բառս Աստուանոյ. «Ճ-ի կամ Ճագում. Թուի Ճա-թըռտած կեղեք ծառոց». նոյնպէս սխալ է եւ Տիպի բառի համար ըսածն. «Թուի լուսեալ տրո-րեալ նիւթ», մինչդեռ ասելի էր «արարերէն Տիպի. Ոստ պատեալ սոսընձով. Թուրքերէն Կոտի» (Պողաճ), գլ. Gluau: Այս Կոտի է ի Թ. 1910 Հայբնասի Օթոն? գրուածն: Իսկ Եւրոպէի Կի-մի? ի Թ. 1833, որ կը գրուի Եւրոպէի Կի-մի:

Կոտի ի Թ. 3280, Թուի Եւրոպէի Կի-մի, այսինքն Ամարան ձմերան... (Կոտի կ'անգիտա-նամ): Տես եւ Եւրոպէի [պ. Եւրոպէի] Կի-մի ի Թ. 1082, երես 254, որ է Ամարան ձմերան խնձոր: Հայբնասին զGui կ'անուանէ Ճ-ի ի Թ. 1910, Մարմա-ի Թ. 2081. տես անդ եւ զԹիւսն 2954, 2495:

ՄԼԳ. 34. Մանանուխ:

= Տես ի համարն ճ2Գ:

ՄԼԴ. 2693. Յն. Máραθον = Հո-ռոմ Սամիթ:

= Máραθον, լաւ եւս Máραθρον, եւ ոչ Máραθον: Ուղիղ է ի Բառս Գաղղիանտի «Մարաթոն, Հոռոմ Սամիթ». որ է գլ. Fé- nouil. տես ի համարն ճԲ:

ՄԼԵ. 231. Լ. Mélapyrum, գլ. Melapyre:

= Կարգա Լ. Melampyrum, գլ. Mélapyre. որ է յն. Μελάμπυρον, եւ գլ. Կըսուի եւս Rougeole, Blé de vache:

ՄԼԶ. 2032. Մելիլոս = յն. Με- λιλωτον, որ է գլ. Mélilot:

= Կարգա Մելիլոս, ինչպէս կը գրուի ի Փիլոնի ճառին Յաղթ Բնի ունիւ է անունն ինչպէս, 132. «Ի կոկոնաց եւ ի պտկոց իջե-լոյ ցաւոյ ի վերայ՝ յինքեանս ծծեն [Մելիլոս], եւ մանաւանդ ի Թի. մացն (գլ. Thym), եւ յայլոցն եւս ոմանց գետնանախանձիցն՝ որ յա-րանունակի անունն [անունն?] Մելիլոս»:

ՄԼԶ. 2036. Պրս. «Մելիլի? = Մրու-անտակ»:

= Ի Թ. 2139 կը գրուի Մելիլի, եւ այս է ուղիղն: Գեորգ Կըսէ. «Մելիլի» (Թարգ-մանի խոտ սիրոյ). է խոտ իմն հոչակեալ, Թուրք. Մուհապլի-ի. եւ ասի Թէ ի խոտոյ աստի եթէ որ դոյզն ինչ ծրարեալ առ իւր ունիցի, որ որ զնա տեսանէ՝ ի հարկէ սիրելութիւն առնէ ընդ նմա: Մրու-անտակ է գլ. Asaret. տես ի հա-մարն 2Գ, Գի. Թիւ 2:

ՄԼԸ. 2045. Մելիլոսն, Մելիլոսն:

= Կարգա Մելիլոսն. տես ի համարն ՄԼԶ:

ՄԼԹ. 2066. «Մելիլի. Տեսակ մի կարծի խնձոր, զոր յաշնան հոգու մէջ կու թաղեն եւ ի գարնան կու հանեն ուտելու»:

= Թուի Թէ նոյն է որ ի Թ. 1082, երես 254, կը կոչուի Թուրքի բառին Գո-շնի-ի. «Գանձակի լերանց վրայ այլ գտուի կարծր ու կարմիր փայտով, ծաղկով ու պտղով խնձոր մի, զոր կակղելու համար հողի տակ թա-

ses, հոմանիշ Azerolier [ապ. Azérolier] ծառայ.

ՍԿԲ. 2864. Վաշտեւորի = Հեւեւի
Եւստիւս:

= Այս ծաղիկ կը կոչուի գլ. (Eillet de poète, տես յիմ Բառագիրս (Eillet, 2-րդ հշ.:

ՍԿԳ. 2866. «Վաշտեւոր? ըստ կամարկապ-
ցոյ Նշի տէրէն է, զոր արբ. եւ Թուրք. Վարի-
շինէլ կամ Վրիշինէլ կոչէ:

= Գէորգ կ'ըսէ, «Վեւեւ, է տէրէն լե-
դիւն, զոր կանայք Պարսից ծեծեալ եւ եռացու-
ցեալ, այնու սեւացուցանեն զյօնս իւրեանց, նա
եւ զսպիտակացեալսն ի հերաց' նովին ներկանեն»:
Ոչ է ուրեմն Նշի տէրէն, այլ Նէ կամ Նէլէ
տէրէն, ինչպէս կը ծանուցանէ ինքն իսկ Հ. Ալի-
շան ի թ. 2201. Թէ ուրեք ի Բժշկարանի, Մաղ-
սեցընէրու դեղոց մէջ յիշուի եւ Նէլէ տէրէն,
տես եւ ի համարն ԿԶ պրս. Նէլ = Լեղակ: Իսկ
Վարիշինէլ եւ Վրիշինէլ անհնթեթ գրու-
թիւնքն ալ ուղղելի են Վեւեւի Նէլ, այսինքն
Տէրէն-Վեւեւ, որ պրս կ'ըսուի Պերիշ Նէլ (Գէորգ),
տես արբ. Վեւեւ = Տերեւ եւ ի համարն ԼԵ:
Freytag զբանն Վեւեւ, Onasima, Թարգմա-
նած է Indigo, լեղակ, տես զոր ինչ կ'ըսէ զայդ-
մանէ M. Devic ի բանն Alizari, երես 8 Ա,
ծան. 1, Թուի ինչ Թէ Freytagի գրածն ճիշդ
է (Թերեւս ճշգրտոյն էր Թարգմանել La feuille
de l'Indigo), եւ M. Devic է որ կը սխալի:

ՍԿԴ. 2949. Տիւնեւեւոր = Լու. Ricinus
[տպ. Ricinas] = գլ. Ricin:

= Յիմ Բառագիրս ի բանն Ricin գրած
եմ Տիւնեւեւորայտ, ըստ որում կը յիշէ եւ
Հ. Ալիշան զգրութիւնն Տիւնեւեւորայտ: Հա-
րազատ ձեւն է Տիւնեւեւոր կամ Տիւնեւեւոր, ի
բանիցն Տիւ (գլ. Tique) եւ Կեւեւեւոր, որ է
Կեւեւեւոր (գլ. Chênevis):

ՍԿԵ. 643. գլ. Térébenthe =
Եղեւեւորի:

= Կարգաւ Térébenthine. իսկ ծանո
կ'ըսուի Térébinthe:

ՍԿԶ. 2210. Յն. եւ Լու. Thelygonon
[տպ. Thelygonum]:

= Տես զստուգաբանութիւնն ի համարն
ճԼԹ:

ՍԿԷ. 3102. «Փոնշուկ, նորոց հնարած
կերեւեր»:

= Ստուգիւ նորոց է, ճշգրտոյն՝ Նորայրի,
որ փռեւեւ գրած է յիւր Բառագիրս ի բանն
Arnica. Տես փռեւեւ ի թ. 2857:

ՍԿԸ. Թուրքերէն փրէթեւ Եւեւ. 285.
«Ի յԱմասիա այս խոտիս [Գիւլեւեւ Եւեւեւեւիս,
որ է գլ. Blette, հայերէն Ծիմեւ] Թուրք

Փրէթեւ Եւեւ (Վայրենի) կ'ասեն, Նոյնպէս եւ
ի թ. 1195 փրէթեւ Եւեւ (Վայրենի), եւ ի
թ. 3115, փրէթեւ Եւեւ, «այսինքն Վայրենի»:

= Թուրքերէն Օյն-է 1. Տարփածու.
2. Հարձ, ըստ Պօղաճեանի: Արդ՝ Թուի Թէ
ըստ Ամասիացի Թուրքաց ուսմական կարծեաց՝
ուր որ կը բուսանի Անմեռուկն (Թուրքերէն
Փրէթեւեւ, տես ի համարն ԻԼ, ծան. 2), գլ.
Tourpier, հոն կը բուսանի նա եւ իւր տարփա-
ծուն Ծիմեւ, փրէթեւեւ Եւեւ-ը. Այս Թուի ինչ
ստուգաբանութիւնն: Համեմատէ ինչ որ կ'ը-
սուի ի թ. 2132, երես 448, Թէ «Մրգեւեւ»
«Եւեւ Եւեւեւեւ» — ի թ. 2851, Թէ Սոսուն
դեղին ծաղիկն Պայպուն կապոյտ ծաղիկն հետ
կու բուսանի, եւ գիշերը իրարու կու փաթթուին,
Համեմատէ նա եւ զմեր Նախնեաց Հաւատքն եւ
Մատենան՝ որ անրաժան ծաղիկներ են:

ՍԿԹ. 1789. Բապաւտ, Կապաւտա.
«Հաւաւ... Ասէ Պատեհին Թէ այսօր արբ.
Բապաւտ կ'ասեն, եւ պրս. Կապաւտա կ'ասեն,
... եւ Լու. Կեւեւեւ»:

= Ուղղելի է Բապաւտ, պրս. Բեպեւեւ, գլ.
Coloquinte, զոր տես ի համարն ՄԻԶ: Նոյնպէս
Կապաւտա՝ ուղղելի է Կապաւտ, պրս. Բեպեւեւ
կամ Բեպեւեւ, նոյն ընդ Բեպեւեւ (Գէորգ):

ՍԿ. 748. Բեպեւեւայտ? «Ասէ Պատեհին
Թէ այս [Աւելեւեւ] խոտիս պրս. Բեպեւեւայտ?
կ'ասեն, իսկ ի թ. 930 կը գրուի Բիւլի Վեւեւ»:

= Պարսիկ բառ է «Կեւեւեւայտ» [=
Խստ կայսերական, եթէ չեմ սխալիր]. Խոտ ինչ
օգտակար ուռուցից յօդուածոց. Գուլայեւեւեւ-
արբ. Եւեւեւ Եւեւ Բեպեւ [= Պսակ Թագաւորի],
(Գէորգ): Ի թ. 748 Եւեւեւ Եւեւ Բեպեւ կը կոչուի
Լու. Fritillaria imperialis [տպ. imperilis],
գլ. Fritillaire impériale. կարծեմ բուն գաղ-
ղիացի բանն է Couronne royale, espèce de
Mélilot. (տես ի Լիդրէ Couronne, 11-րդ հշ.)
«Իշկորընգան, որ է Աւել Եւեւեւ, կ'ըսէ բժշկա-
րան մի Ս. Ղազարու (բժշ. Զ. 328):

ՍԿԱ. Բեպեւեւ? պարսկերէն = Դդուլ
հայերէն:

= Պրս. «Բեպեւեւ. Դդուլ. Թուրք. Գա-
պեւ» (Գէորգ):

ՍԿԲ. 1279. Գիւլճուլ:

= Կարգաւ Գիւլճուլ ըստ թ. 2221, պրս.
«Գիւլճուլ» [= Փղի ականջ], որ եւ Գիւլճուլ
է տեսակ իմն տերեւոյ, որ է նման ականջաց
փղի (Գէորգ):

(Շարունակելի)

